

EGZERSİZDE BENLİK SUNUMU ANKETİ TÜRK VERSİYONUNUN PSİKOMETRİK ÖZELLİKLERİNİN TEST EDİLMESİ

B. Tolga ÖZENİR *
F. Hülya AŞÇI *

ÖZET

Bu çalışma, "Egzersizde Benlik Sunumu Anketi'nin Türkçe versiyonunun geçerlik ve güvenilirliğinin üniversite öğrencileri üzerinde belirlenmesi amacı ile yapılmıştır. Çalışmaya Ankara'daki 3 üniversiteden yaşları 20 ile 30 arasında değişen 306 öğrenci gönüllü olarak katılmıştır. Katılımcılara 14 soru ve iki alt faktörden (İzlenim Oluşturma, Başkalarını Etkileme Güdüsü) oluşan "Egzersizde Benlik Sunumu Anketi" uygulanmıştır.

Anketin faktör yapısının belirlenmesi için yapılan Temel Bileşenler Faktör Analizi varimax dönüşürmesi sonrasında 2 faktör yapısı ortaya çıkmıştır. 14 madde 306 öğrenci için anketin % 72' sini açıklamaktadır. Temel Bileşenler Faktör Analizi sonrasında elde edilen faktör yükleri .56 ile .91 arasında değişmektedir. Anketin Cronbach Alfa iç tutarlık katsayısı İzlenim Oluşturma (faktör 1) alt boyutu için 0.95, Başkalarını Etkileme Güdüsü (faktör 2) alt boyutu için 0.91 olarak bulunmuştur.

Sonuç olarak, Egzersizde Benlik Sunumu Anketi'nin egzersiz katılımcılarının benlik sunumuna yönelik faktörlerini belirlemede geçerli ve güvenilir olduğu söylenebilir.

Anahtar Kelimeler: *Egzersizde Benlik Sunumu, Geçerlik, Güvenirlilik, Üniversite Öğrencisi*

Geliş tarihi: 06.07.2005; Yayına kabul tarihi: 05.05.2006

* Başkent Üniversitesi Spor Bilimleri Bölümü, Ankara

PSYCHOMETRIC PROPERTIES OF TURKISH VERSION OF SELF-PRESENTATION IN EXERCISE QUESTIONNAIRE

SUMMARY

This study was aimed to examine the reliability and validity of Turkish version of Self-Presentation in Exercise Questionnaire. 306 university students aged between 20-30 from three different universities in Ankara voluntarily participated in this study. Self-Presentation in Exercise Questionnaire (SPEQ) which consists of 14 items with two factor structure (Impression Construction and Impression Motivation) were administered to participants.

Principle Component Factor Analysis with Varimax rotation for testing validity of SPEQ supported 2 factors of the SPEQ for 306 university students 14 items explains %72 of variance. The factor loading of items were ranged between .56 and .91 To test the reliability of SPEQ the Cronbach Alpha internal consistency was calculated. The Cronbach Alpha internal consistency value for Impression Construction subscale was 0.95 and 0.91 for Impression Motivation subscale.

It can be concluded that SPEQ is a valid and reliable instruments for measuring self-presentational concerns of exercise participants.

Key words: *Self-Presentation in Exercise, Reliability, Validity and University Students*

GİRİŞ

İnsanların, başkalarının onları nasıl algıladığı ve değerlendirdiğine dair devamlı bir ilgileri ve merakları vardır. Kişiler diğerlerine daha güzel görünmek ve kendi tatminlerini sağlamak için kozmetik ürünlerine, diyet ürünlerine, estetik cerrahiye yüklü miktarlarda harcama yaparlar. Bunun sebebi de benlik sunumunun pozitif derecesini arttırmak ve benlik sunumunu mükemmelleştirme isteğidir.

Benlik sunumu, ikincil kişilerde kendimizle ilgili oluşan görüşleri bireysel çabalar sonucu kontrol etme, düzenleme veya ele alma yoludur (Leary, 1992; Leary ve Kowalski, 1990). Schlenker ve Leary (1982)'e göre ise benlik sunumu; diğer kişilere kişisel eforunu ve yeteneklerini kullanarak etki etme yoludur. Benlik sunumu kişisel bir girişimdir ki bu girişim mevcut durumu kendine has hoşlandığın bir çevreye çevirme isteğidir (Wilson ve Eklund, 1998). Başkan adayları veya sporcular kişilerin gözüne girmek, oy almak veya iyi olduğunu kanıtlamak için benlik sunumuna yönelik her türlü tavrı sergilerler. Evlerde bile anne ve babalar her zaman çocuklarına ilk izlenimin çok önemli olduğunu ve kendini sunumun önemlerinden bahsederler. Komşuların karşısında nasıl davranılması gerektiği söyler, hatta anne ve babalar bir misafirin yanında nasıl bir kılıfa girilmesi gerektiğini her zaman tembih ederler (Leary ve Kowalski, 1990).

Eğitimin yuvası ve başlangıcı olan aileden itibaren benlik sunumunun önemi çocuklara öğretilir. Bu öğütler ve kısıtlamalarla yetişen birey, kendini sunum anında koyulan kurallardan ötürü omuzlarında ağır bir yük hisseder. Çoğu insan halkın önünde konuşma veya performansını gösterme anında felce uğrar, çünkü seyircilerin değerlendirmeleri çok önemlidir ve değerlendirmenin

yönünün hangi tarafa doğru olacağı ile ilgili kaygılanırlar. Hatta günlük karşılaşmalarda bile; evde, işte, okulda ve başka ortamlarda insanlar diğerlerinin onlara karşı olan tepkilerini izlerler ve istenilen şekilde davranmaya çalışırlar. Spor ve egzersiz ortamında da bu aynıdır ve kişi egzersiz esnasında yaptığı hareket ve becerilerin her zaman diğerleri tarafından beğenilip övgü almasını ister (Prapavessis, Grove ve Eklund, 2004).

Benlik sunumuna önem veren kişilerin egzersiz esnasındaki davranışları kendi güdümünden çıkar, başkalarının güdümüne girer. Kişi bu güdümlerle yönlendirilir, yapılanlar beğeni ve ilgi görmek içindir (Martin ve Mack, 1996). Sporcu kendisini sonuç yönelimli değil, süreç yönelimli bir tavra sokar. Bu sürecin dış tepkilere göre şekillendiği de bir gerçektir (Carron ve Prapavessis, 1997). Benlik sunumu, egzersiz ve spor ortamında da farklı güdülenmeler sonucu ortaya çıkar. Bu güdümler diğer kişilerin tavır ve zihninde canlanan isteklerdir. Bu istekler doğrultusunda hareketler şekillenir ve kişi karşısındakini etkileme isteği ile karşısındakinin bir nevi kuklası durumuna düşer. Benlik sunumu bireyin fiziksel aktiviteye katılım nedenlerini, tercihlerini etkilediği gibi, sportif performans ve spor ortamında yaşanan duygularda da etkinliğe sahiptir (Leary, 1992). Egzersiz ve spor ortamında önemli bir öğe olan benlik sunumu sürecin basamaklarını araştırmak ve bu süreci etkileyen alt faktörleri belirlemek egzersiz ve spor katılımındaki kendini sunuma yönelik faktörleri belirlemede önemlidir.

Bu faktörlerin belirlenmesi amacı ile 1990'da Leary ve Kowalski'nin geliştirmiş olduğu benlik sunumu modeli baz alınarak; Conroy, Motl ve Hall (2000) tarafından 14 maddeden oluşan bir anket geliştirilmiştir. Conroy ve arkadaşları (2000) tarafından geliştirilen "Egzersizde Benlik Sunumu Anketi" egzersizde başkalarını etkileme güdüsü ve izlenim oluşturma olmak üzere 2 alt faktörde bireyin egzersiz ortamında benlik sunumuyla ilgili davranışlarını ve güdümlerini değerlendirmektedir (Conroy ve Motl, 2003).

Egzersiz ortamında bireylerin benlik sunumu ile ilgili güdümlerinin ve bu güdümler doğrultusundaki davranışlarının belirlenmesi, bir bakıma katılımcıların egzersize katılım düzeyini ve nedenlerini de ortaya koymak için önemlidir. Bu faktörlerin belirlenmesine hizmet eden bir anketin Türk egzersiz katılımcılarına uygulanabilir hale getirilmesi bu alandaki çalışmaları arttıracaktır. Bu bağlamda; bu çalışmanın amacı, Egzersizde Benlik Sunumu Anketi'nin geçerliği ve güvenilirliğinin Türk üniversite öğrencileri üzerinde test edilmesidir.

METOD

Katılımcılar:

Bu çalışmanın örneklemini, Ankara'daki üniversitelerden küme raslantı yöntemi ile rasgele seçilen 3 üniversitenin spor merkezlerinde açılan step-aerobic, fitness, tenis, aerobic gibi spor kurslarına katılan 165 erkek ($X_{yaş} = 22.89 \pm 2.77$), 141 kadın ($X_{yaş} = 22.40 \pm 2.60$) olmak üzere toplam 306 ($X_{yaş} = 22.66 \pm 2.70$) gönüllü üniversite öğrencisi oluşturmuştur.

Veri Toplama Araçları:

Egzersizde Benlik Sunumu Anketi (EBSA; Self Presentation in Exercise Questionnaire): 1990 da Leary ve Kowalski'nin geliştirmiş olduğu benlik sunumu modeli baz alınarak Conroy

ve arkadaşları (2000) tarafından geliştirilen Egzersizde Benlik Sunumu Anketi 14 maddeden oluşmaktadır. Conroy ve arkadaşları (2000) tarafından geliştirilen anket egzersizde başkalarını etkileme güdüsü ve izlenim oluşturma olmak üzere 2 alt boyutta bireyin egzersiz ortamında benlik sunumuyla ilgili davranışlarını ve güdülerini ölçmektedir. 14 Maddenin 7 tanesi (1,3,5,6,7,9,12) başkalarını etkileme güdüsü (Impression Motivation I.M.); diğer 7 tanesi (2,4,8,10,11,13,14) ise izlenim oluşturma (Impression Construction I.C.) ile ilgilidir. Maddeler 6'lı likert tipi ölçek te "1=kesinlikle katılmıyorum" "6=kesinlikle katılıyorum" şeklinde olmak üzere 1 ile 6 arasında değerlendirilmektedir.

Anket için elde edilen Cronbach-Alpha güvenilirlik değerleri ise başkalarını etkileme güdüsü için .83 izlenim oluşturma için .81 bulunmuştur. Cronbach-Alpha tüm maddeler için .85 olarak hesaplanmıştır (Conroy ve ark., 2000).

Verilerin Toplanması

Çeviri Aşaması: Anketin Türkçe'ye çevrilme aşamasında yeni bir madde eklenmemiş ve anketin orijinal haline tamamı ile bağlı kalmıştır. Anketin Türkçe'ye çevrilme süreci iki aşamadan oluşmuştur. Bunlardan ilki anketin İngilizce'den Türkçe'ye ve Türkçe'den tekrar İngilizce'ye çevrilmesi, diğeri ise Türkçeleşmiş ifadelerin bir grup öğrenci üzerinde anlaşılabilirliğinin sınanması olmuştur.

Anket ilk önce İngilizce'den Türkçe'ye İngilizce okutmanlık yapan, 2 uzman ve akademik olarak İngilizce eğitim görmüş, beden eğitimi ve spor alanından 2 uzman tarafından ayrı ayrı çevrilmiştir. Elde edilen bu çevirilerin maddeleri karşılaştırılmış ve aynı çeviriye sahip maddeler belirlenmiştir. Bu maddelere çevirilerinde fikir birliği sağlanmayan farklı maddelerin çevirileri de eklenmiştir ve bu hali ile İngilizce okutmanlık yapan bir uzmana verilerek İngilizce'ye geri çevrilmiştir. Daha sonra İngilizce çeviri, orijinal anketle karşılaştırılmış ve benzerliklerine göre her maddeyi en iyi temsil edecek çeviriye yer verilerek envanterin son şekli oluşturulmuştur.

İkinci aşamada anketin anlaşılabilirliğinin test edilmesi için anket 30 üniversite öğrencisine uygulanmıştır. Anketin anlaşılabilirliği ile ilgili bir sorunla karşılaşmadığının anlaşılması ile uygulama aşamasına geçilmiştir.

Geçerlik Aşaması: EBSA'nin daha önce belirtilen iki alt boyutu içerip içermediği, dolayısı ile faktör yapısının test edilmesi amacı ile faktör analizi yapılmıştır. Çok sayıda ölçümün temelinde yatan ve daha az sayıda olan değişkenlerin sayısı ve özelliklerini belirlemek amacıyla kullanılan faktör analizi için ölçek örneklem grubunda yer alan tüm gönüllü öğrencilere uygulanmıştır.

Güvenirlik Aşaması: Güvenirlik, bir ölçme aracının ölçmeyi hedeflediği özelliği ne kadar doğru ölçtüğü anlamına gelmektedir (Hovardaoğlu, 2000). Bir başka deyişle güvenirlik, her bir maddenin aynı tutumu ölçtüğünü ifade etmektedir. Likert tipi bir ölçeğin güvenirliliğini belirlemek için içsel tutarlılığını sınamada en iyi yol olan Cronbach alpha değerlerine bakılmıştır.

Güvenirlik için ayrıca anketin madde alt boyut toplam korelasyonuna bakılmış ve anketteki maddelerin yordama gücü madde alt boyut toplam korelasyonu ile belirlenmiştir.

Verilerin Analizi:

Verilerin analizi kısmında EBSA'nin iç tutarlılığı Cronbach Alpha katsayısı; yapı geçerliği ise "Temel Bileşenler Faktör Analizi" ile SPSS programında yapılmıştır.

BULGULAR

Geçerlik:

Tablo 1'de EBSA maddelerine uygulanan Temel Bileşenler Faktör Analizi Varimaks Dönüştürmesi sonuçları sunulmuştur.

Tablo 1: Temel Bileşenler Faktör Analizi Sonucu

	Faktör Yükleri Bayanlar (n=141)		Faktör Yükleri Erkekler (n=165)		Faktör Yükleri Toplam (n=306)	
	İzlenim Oluşturma (İ.O.) Faktör 1	Başkalarını Etkileme Güdüğü (B.E.G) Faktör 2	İzlenim Oluşturma (İ.O.) Faktör 1	Başkalarını Etkileme Güdüğü (B.E.G) Faktör 2	İzlenim Oluşturma (İ.O.) Faktör 1	Başkalarını Etkileme Güdüğü (B.E.G) Faktör 2
1. Başkalarının beni formda bulup övmesini önemsiyorum.		.88		.73		.80
2. Başkalarının beni egzersiz yapan arkadaşlarımla görmesini istiyorum.		.59		.63		.63
3. Egzersiz yaptığım için övgü almak bana zevk veriyor.		.76		.76		.77
4. Grupla egzersiz yapmayı daha çok insan beni egzersiz yaparken göreceğim diye tercih ediyorum.	.86		.77		.79	
5. Başkalarına formda ya da sağlıklı görünmeye çalışırım.		.55		.83		.74
6. Başkalarına formda ya da sağlıklı görünmek benim için önemli değildir.		.52		.66		.56
7. Egzersiz yaparken övgü almak beni daha çok egzersiz yapmaya sevk eder.		.75		.68		.72
8. Egzersiz yapmadığım zamanlarda bile; insanlar beni egzersiz yapan bir kişi olarak tanırsınlar diye sıklıkla egzersiz kıyafetleri giyerim.	.90		.89		.89	
9. Egzersiz yapan bir kişi olarak düşünülmemi isterim.		.70		.67		.70
10. Başkaları beni sporcu olarak görsün diye spor kıyafetleri giyerim.	.91		.89		.89	
11. Egzersiz düşkünlüğümü bilmeyenlerin yanında atletik kabiliyetimi vurgularım.	.86		.72		.77	
12. Başkalarının formda olduğumla ilgili dikkat ve övgülerini önemserim.		.77		.80		.80
13. Egzersiz yaparken zorlanıyor görünmemeye çalışmak önemlidir.	.72		.66		.69	
14. Düzenli egzersiz yapanlar benden hoşlanırlar diye egzersiz yaparım.	.90		.91		.91	
Özdeğer	6.20	4.41	4.92	4.78	5.18	4.87
Açıkladığı % Varyans	.44.30	.31.53	.35	.34	.37	.35
Açıkladığı Cum. Varyans	.44.29	.75.82	.35	.69	.37	.72

Katılımcıların EBSA'inden elde edilen puanlarına Temel Bileşenler Faktör Analizi varimaks dönüştürmesi uygulanmış ve sonrasında iki faktör belirlenmiştir. EBSA maddelerine uygulanan Temel Bileşenler Faktör Analizi varimaks dönüştürmesi sonrasında ortaya çıkan 2 faktör 306 öğrenci için anketin % 72'sini; bayanlar için anketin %76'sını, erkekler için ise % 69'unu açıklamaktadır. Temel Bileşenler Faktör Analizi sonrasında elde edilen faktör yükleri tüm katılımcılar (n=306) bazında değerlendirildiğinde .56 ile .91 arasında değişmektedir. Bayan katılımcılar için faktör yükleri .52 ile .91; erkek katılımcılar için ise .63 ile .91 arasında değişmektedir. Faktör 1 "İzlenim Oluşturma" başkalarının akıllarındaki kişiyle ilgili imajları değiştirmeye yönelik tüm davranışsal teşebbüsler olarak adlandırılırken, Faktör 2 ise dışarıdan gelen etkileri algılama, kontrol etme isteğinin bir yansıması olan "Bşkalarını Etkileme Güdüsü" olarak adlandırılmaktadır.

Güvenirlilik:

İç Tutarlık:

Tablo 2'de EBSA'nin iki alt boyutu için hesaplanan Cronbach Alpha İç Tutarlık katsayıları sunulmuştur.

Tablo 2: EBSA'nin İç Tutarlığı

	İzlenim Oluşturma (Faktör 1)			Bşkalarını Etkileme Güdüsü (Faktör 2)		
	X	SS	α	X	SS	α
Kız	13.90	10.56	.97	28.86	12.02	.91
Erkek	14.45	9.52	.93	29.45	11.72	.91
Toplam	14.16	10.01	.95	29.11	11.89	.91

Çalışmaya katılan bayanlar için elde edilen alfa iç tutarlık katsayısı İzlenim Oluşturma (Faktör 1) alt boyutu için 0.97, Bşkalarını Etkileme Güdüsü (Faktör 2) alt boyutu için 0.91 olarak bulunmuştur. Erkeklerde Cronbach Alpha iç tutarlık katsayısı, Faktör 1 için 0.93, Faktör 2 için ise 0.91'dir. Tüm katılımcılar için İzlenim Oluşturma (Faktör 1) alt boyutuna ait alfa iç tutarlık katsayısı 0.95, Bşkalarını Etkileme Güdüsü (Faktör 2) alt boyutu için 0.91 olarak bulunmuştur (Tablo 2).

Madde Alt Boyut Toplam Korelasyon:

Ankette ölçülmek istenen şeyi (örneğin; tutumu) ölçmede, her bir maddenin ölçme gücünü belirlemek ve bu bilgilerden yararlanarak ölçeği daha güvenilir bir duruma getirebilmek için yararlanılacak istatistiklerdendir. Her bir madde için, madde ile bu madde dışındaki maddelerin toplanması ile elde edilen yeni değişken (bütün) arasındaki korelasyon hesaplanmalıdır (Alpar, 2000).

Tablo 3'de EBSA'nin izlenim oluşturma (Faktör 1)'da yer alan maddelerin alt boyut toplamları ile olan korelasyon katsayıları verilmiştir.

Tablo 3: İzlenim Oluşturma (Faktör 1) İçin Madde Alt Boyut Toplam Korelasyon Katsayıları

Maddeler	İzlenim Oluşturma Erkek (n= 165)	(Faktör 1) Bayan (n= 141)	Alt Boyut Toplamı Toplam (n= 306)
4. Grupla egzersiz yapmayı daha çok insan beni egzersiz yaparken göreceğim diye tercih ediyorum.	.78	.87	.82
8. Egzersiz yapmadığım zamanlarda bile; insanlar beni egzersiz yapan bir kişi olarak tanısınlar diye sıklıkla egzersiz kıyafetleri giyerim.	.82	.94	.88
10. Başkaları beni sporcu olarak görsün diye spor kıyafetleri giyerim.	.87	.95	.91
11. Egzersiz düşkünlüğümü bilmeyenlerin yanında atletik kabiliyetimi vurgularım.	.76	.86	.81
13. Egzersiz yaparken zorlanıyor görünmemeye çalışmak önemlidir.	.69	.77	.73
14. Düzenli egzersiz yapanlar benden hoşlandılar diye egzersiz yaparım.	.89	.94	.91

Tablo 3'de sunulan İzlenim oluşturma (Faktör 1) madde alt boyut toplam korelasyon katsayılarına bakıldığında İzlenim Oluşturma alt boyutunda yer alan her bir maddenin alt boyut toplamı ile olan korelasyon katsayısının tüm denekler için .73 ile .91 arasında değiştiği ve oldukça yüksek olduğu görülmüştür. Faktör 1'in madde alt boyut toplam korelasyon katsayılarına erkek katılımcılara göre bakıldığında, değerlerin .69 ile .89 arasında değiştiği, bu değerlerin bayan katılımcılar için ise .77 ile .95 arasında değiştiği görülmektedir. Maddeler için hesaplanan madde alt boyut toplam korelasyon düzeylerine bakıldığında her maddenin ölçmek istediği tutumu yüksek düzeyde ölçtüğü görülmüştür.

Tablo 4'de EBSA'nin Başkalarını Etkileme Güdüsü (Faktör 2) alt boyutunda da yer alan maddelerin alt boyut toplamları ile olan korelasyon katsayıları verilmiştir.

Tablo 4: Başkalarını Etkileme Güdüsü (faktör 2) İçin Madde Toplam Korelasyon Katsayıları

Maddeler	Baskalarını Etkileme Güdüsü (Faktör 2) Alt Boyut Toplamı		
	Erkek (n= 165)	Bayan (n= 141)	Toplam (n= 306)
1. Baskalarının beni formda bulup övmesini önemsiyorum.	.70	.73	.71
2. Baskalarının beni egzersiz yapan arkadaşlarımla görmesini istiyorum.	.75	.76	.75
3. Egzersiz yaptığım için övgü almak bana zevk veriyor.	.77	.77	.77
5. Baskalarına formda ya da sağlıklı görünmeye çalışırım.	.76	.71	.74
6. Baskalarına formda ya da sağlıklı görünmek benim için önemli değildir.	.49	.55	.52
7. Egzersiz yaparken övgü almak beni daha çok egzersiz yapmaya sevk eder.	.69	.70	.69
9. Egzersiz yapan bir kişi olarak düşünülmeyi isterim.	.74	.78	.76
12. Baskalarının formda olduğumla ilgili dikkat ve övgülerini önemserim.	.79	.73	.76

Tablo 4’de Baskalarını Etkileme Güdüsü (faktör 2) alt boyutunda yer alan her bir maddenin alt boyut toplam korelasyon sonuçlarına bakıldığında korelasyon değerlerinin çalışmaya katılan 306 katılımcı için .52 ile .77 arasında değiştiği görülmüştür. Faktör 2’de yer alan her bir maddenin alt boyut toplam puanı ile olan korelasyon katsayısı erkek katılımcılar için .49 ile .79 arasındadır. Bayan katılımcılar için bulunan korelasyon katsayıları ise .55 ile .78 arasındadır. Maddeler için hesaplanan madde korelasyon düzeylerine bakıldığında her maddenin ölçmek istediği tutumu yüksek düzeyde ölçtüğü görülmüştür.

TARTIŞMA

Egzersizde Benlik Sunumu Anketi 1990’da Leary ve Kowalski’nin geliştirmiş olduğu benlik sunumu modeli baz alınarak Conroy ve arkadaşları (2000) tarafından geliştirilmiştir. Egzersizde Benlik Sunumu Anketi baskalarını etkileme güdüsü ve izlenim oluşturma olmak üzere iki alt boyuttan oluşmaktadır ve amacı bireyin egzersiz ortamında benlik sunumuyla ilgili davranışlarını ve güdülerini ölçmektir. 14 Maddenin 7 tanesi baskalarını etkileme güdüsü diğer 7 tanesi ise izlenim oluşturma ile ilgilidir. Bu çalışmada da bu ölçeğin Türk Üniversite Öğrencileri için geçerliğinin ve güvenilirliğinin sınanması amaçlanmıştır.

EBSA'de yer alan maddelerin faktör örüntülerini belirlemek amacı ile varimax dönüştürmesi ile yapılan "Temel Bileşenler Faktör Analizi", Conroy ve arkadaşları (2000) tarafından ortaya konan iki faktörlü yapıyı desteklemektedir. Bu çalışmadaki iki faktörlü yapı, literatürdeki bazı çalışmalarla da benzerlik göstermektedir (Conroy ve Motl 2003; Gammage ve arkadaşları 2004). Elde edilen faktör yükleri incelendiğinde Faktör 1 (Impression Construction) – izlenim oluşturmayı (Maddeler 4, 8, 10, 11, 13, 14) içerirken, Faktör 2 (Impression Management) – başkalarını etkileme güdüsü'nü (Maddeler 1, 2, 3, 5, 6, 7, 9, 12) içermektedir. Analiz sonuçlarında Conroy ve arkadaşları (2000) tarafından geliştirilen orijinal ölçekte, izlenim oluşturma alt boyutunda yer alan 2. maddenin faktör yükü bu çalışmada bütün gruplar bazında değerlendirildiğinde Başkalarını Etkileme Güdüsü altında yer almaktadır. Madde 2'nin sözel yapısı incelendiğinde bu maddenin Türkçe yapısı itibarı ile bir davranışı değil de bir güdüyü ifade ettiği dolayısı ile Başkalarını Etkileme Güdüsü faktörü altında yer almasının uygun olduğu görülmüştür. Ayrıca; Gammage ve ark. (2004), Conroy ve Motl (2003) madde 2 ile ilgili bazı anlamsal problemleri çalışmalarında ifade etmişlerdir. Conroy ve Motl (2003) madde 2'nin ifade itibarı ile egzersizin sosyal bir sonucunu ifade ettiğini sağlıklı, fit ve aktif görünmek için kullanılan bir stratejiyi yani davranışı ifade etmediğini belirtmişlerdir. Bu da bu çalışmada elde edilen sonucu destekler niteliktedir.

EBSA'nin güvenilirliğini sınamak amacı ile yapılan Cronbach Alpha iç tutarlılık katsayıları ele alındığında, bu çalışmada elde edilen iç tutarlılık katsayılarının, Conroy ve arkadaşları (2000) tarafından orijinal anket için belirtilen değerlerden (başkalarını etkileme güdüsü için .83; izlenim oluşturma için .81) daha yüksek olduğu bulunmuştur. Ayrıca elde edilen Cronbach Alpha iç tutarlılık katsayıları Conroy ve Motl (2003), Gammage ve arkadaşları (2004) tarafından yapılan diğer çalışmalardan da daha yüksek bulunmuştur. Bu çalışmada tüm maddeler ve iki alt boyut için elde edilen iç tutarlılık katsayıları Alpar (2001) tarafından oldukça güvenilir olarak ifade edilen .60-.80 değerlerinden de daha yüksektir.

Ankete ait madde ve alt boyut toplam korelasyon katsayılarına bakıldığında, maddelerin ilgili alt boyut toplam puanı ile korelasyonlarının oldukça yüksek olduğu görülmüştür. Elde edilen korelasyon değerleri her bir maddenin alt boyutunu ölçmeyi hedeflediği özelliği dolayısı ile İzlenim Oluşturma ve Başkalarını Etkileme Güdüsünü ölçtüğünü göstermektedir. Her bir maddenin bu madde dışındaki maddelerin toplanması ile elde edilen alt boyut toplamı ile arasında bulunan korelasyon değeri alt boyuttaki her bir maddenin ölçme gücünün yüksek olduğunu ve güvenilir olduğunu göstermektedir. Alpar (2001) tarafından madde alt boyut toplam korelasyon katsayısının eksi işaretli olmaması kaydı ile 0.25'den büyük olması gerektiği ifade edilmiştir. Bu bazda da değerlendirildiğinde elde edilen korelasyon katsayıları istenilen 0.25 değerinden yüksek bulunmuştur.

Sonuç olarak, Egzersizde Benlik Sunumu Anketi'nin egzersiz programına katılan üniversite öğrencilerinin egzersizde benlik sunumu düzeyini ölçmek için geçerli ve güvenilir olduğu söylenebilir. Bu bağlamda, anketin Türkçe'ye uyarlanması hem spor psikolojisi açısından, aynı

zamanda antrenörlere, spor psikologlarına ve sportif katılımın nedenlerini bilmek buna uygun davranmak ve sportif katılım davranışlarını araştırmak isteyen herkese önemli bilgiler sağlayabilecektir. Türk egzersiz katılımcılarının spora, benlik sunumu ile ilgili katılım nedenleri ve düzeyleri bu çalışma sonucunda ortaya çıkartılabilecektir. Dolaylı olarak, bu çalışma ile geliştirilecek anket Türkiye'deki üniversite öğrencilerinin veya egzersiz katılımcılarının egzersize katılım nedenlerini, spora katılım motivlerini, egzersize katılım düzeylerini, sosyal ve sportif kaygı durumlarını belirleme konusunda daha sonraki bu konuyla ilgili çalışmalara yol gösterici olacaktır. Akademik anlamda, bu anket benlik sunumu alanına yönelik çalışmaların gelişimine de katkı sağlayacaktır.

KAYNAKLAR

1. Alpar, R. (2000). Spor Bilimlerinde Uygulamalı İstatistik. Ankara. T.C. Başbakanlık Gençlik ve Spor Genel Müdürlüğü.
2. Alpar, R. (2001). Spor Bilimlerinde Uygulamalı İstatistik. Ankara. Nobel yayın Dağıtım.
3. Carron, A. V. & Prapavessis, H., (1997). "Self Presentation and Group Influence". *Small Group Research*, 28 (4), 500-516.
4. Conroy, E. D. & Motl, R. W. (2003). "Modification, Cross-Validation, Invariance and Latent Mean Structure of the Self Presentation in Exercise Questionnaire". *Measurement in Physical Education and Exercise Science*, 7(1), 1-18.
5. Conroy, E. D., Motl, R. W. & Hall, E. G. (2000). "Progress Toward Construct Validation of the Self Presentation in Exercise Questionnaire". *Journal of Sport and Exercise Psychology*, 22, 21-38.
6. Gammage, K.L., Hall, C.R., Prapavessis, H., Maddison, R., Haase, A., & Martin, K.A. (2004). "Re-Examination of the Factor Structure and Composition of the Self Presentation in Exercise Questionnaire (S.P.E.Q.)". *Journal of Applied Sport Psychology*, 16, 82-91.
7. Hovardaoğlu, S. (2000). Davranış Bilimleri İçin Araştırma Teknikleri. Ankara, Ve-Ga Yayıncılık.
8. Leary, M. R. (1992). "Self Presentational Processes in Exercise and Sport". *Journal of Sport and Exercise Psychology*, 14, 339-351.
9. Leary, M. R. & Kowalski, R. M. (1990). "Impression Management; A Literature Review and Two Component Model". *Psychological Bulletin*, 107(1), 34-47.
10. Martin, K. A. & Mack, D. (1996). "Relationship Between Physical Self Presentation and Sport Competition Trait Anxiety: A Preliminary Study". *Journal of Sport and Exercise Psychology*, 18, 75-82.
11. Prapavessis, H., Grove, J. R. & Eklund, R. C. (2004). "Self Presentational Issues in Competition and Sport". *Journal of Applied Sport Psychology*, 16, 19-40.
12. Schlenker, B. R. & Leary, M. R. (1982). "Social Anxiety and Self Presentation: A Conceptualization and Model". *Psychological Bulletin*, 92(3), 641-669.
13. Wilson, P. & Eklund, R.C. (1998). "The Relationship Between Competitive Anxiety and Self Presentational Concerns". *Journal of Sport and Exercise Psychology*, 20, 81-97.